

MUSİBETLER

Bismillahirrahmanirrahim

Bugün kandil günü.. Herkes dedi ki; niye kandille ilgili, Peygamberimiz (a.s.m.) ile ilgili bir sohbet yapmıyorsun? Ben de şöyle cevap verdim. Kandil günü amenna.. Peygamber Efendimizi anmak en önemli bir konu bizim için, ona da amenna. Fakat geçen hafta Üsküdar'da öyle bir kutlama programımız oldu. Ve özel bir sohbet yaptık. Hem tekrar olmasın hem de ben içimden şöyle cevap veriyorum (açıkça söylemedim); kandil ama dünyada kandil olacak bir ortam yok. Yani Peygamberimize yakışır bir ortam yok, kutlanılacak bir pozisyon yok. İnsanlar çok yanlış yollarda, çok eğri davranışlar içinde. Dolayısıyla biz inşallah kandilimizi ilerde kutlarız. Yani güzel bir gün gelir, insanlar doğru yolu bulur, Peygamberimize yakışır bir vaziyete girerler; o zaman biz de gerçekten kandilimizi kutlamış oluruz.

Bugün konumuz, musibettir. Belâ, musibet, helâket, felâket. “*Musibet*” Arapça bir kelime, kader tarafından, Allah tarafından sana özellikle atılmış ok demek. Yani ok geliyor ve sana isabet ediyor. Taş geliyor sana isabet ediyor. Özellikle gönderilmiş. İsbet kelimesinde kasıt var, irade var, bilgi var, plân var. Birileri seni hedef almış. Sana özellikle o belâyı, o musibeti, o sıkıntıyı gönderiyor. Sen hedefsin orada, hedef tahtası. Hedef tahtasıysan vazifeni yapacaksın o musibeti alıp orada değerlendireceksin.

Peki, musibet gelmese ne olur. İşte yerimizde sayan bir yaratık olarak kalırız. Ne yeni bir şey öğrenen ne yeni bir gelişme gösteren ne yeni bir tat alan ne yeni bir oluşum içinde olan, camid bir cansız yaratık halinde kalırız. Musibet gelir ne yapar? Tetikler işi, sistematığı çalıştırır. Yeni açılımlar olur, yeni güller açılır, yeni gelişmeler olur. Ben her bir insanı, bilgisayar içinde, yani kâinatı komple bir bilgisayar olarak ele alırsak, her bir insan o sonsuz bilgisayar içinde küçük bir dosya gibidir. O dosyayı geliştiremezsek hiçbir zaman oraya bir bilgi göndermemiş oluruz. Tıklatmamış oluruz. Tıklatırsan işte o zaman bazı kısımlarını kesersin, biçersin, eğriltirsin, yuvarlak yaparsın, yeni bilgiler katarsın, eski yanlış bilgileri içinden çıkartırsın. İşte musibet budur. Bütün bu ameliyelere, bu çalışmalara biz *musibet* diyoruz. Allah bizi kâinatın umumi bilgisayarı içinde bir küçük dosya olarak yaratmış. Bu dosyayı geliştiriyor yeniliyor. Eski bilgileri siliyor yeni bilgiler katıyor. Yalnız her seferinde biraz rahatsız oluyoruz. Eski durumum çok daha güzeldi deyip biraz rahatsız oluyoruz. Ama her seferinde gelişme olur. Yani istatistik yapabiliriz. Gelmiş geçmiş ne kadar zaman varsa, bunun içinde ne kadar musibetler varsa, her birisi bir gelişmedir, bir mükemmelleşmedir, bir olgunlaşmadır, ileriye doğru bir adımdır. Dosyanın büyütülmesidir, süslenmesidir, açılımıdır ve çiçek vermesidir.

Bu musibetle eş değer bir kelime daha var, “*belâ*”. Belâ; o da Arapça bir kelime, çürüme demektir. Bu, musibetten biraz daha farklı.. Belâ, çürüme demek. Nasıl çürüyor insan? İnsan bir

salkım gibidir. Bir meyve sebze gibidir. O da canlı bir yaratık, bir dosyadır. İçinde kalp, ruh ve benzeri çekirdekler saklıdır. O çekirdeklerin mükemmelleşmesi, kaliteleşmesi, olgunlaşması için, bu beden zarının, beden kılıfının çürümesi lâzım, katılaşması lâzım, çürümesi lâzım ki; içindeki çekirdek açılsın, filiz versin, olgunlaşsın, yeni bir ağaç olsun, yeni bir âleme kavuşsun. Belâ, onun için çürüme demektir. Bu beden, bu nefis, mutlaka çürümeli. Bu beden ve nefis çürümeden, yıpranmadan, hastalık görmeden, musibet ve çile görmeden, kalbimizdeki saklı çekirdek, ruh, öz, hiçbir zaman ağaç olmaz, meyve vermez. Ve biz de yeni bir âleme kavuşmamış oluruz.

Eski bütün mutasavvıflar ve büyük zatlar, musibeti Allah'ın ilgilenmesi olarak değerlendirmişler. Dün gazetede bir haber vardı. Ticaret yeriniz, işletmeniz, evinizde problem varsa şükredin diyor. Neden? Çünkü daha ölmemişsiniz. Problem yoksa, hiçbir şey yoksa ölmüşsünüz demektir. Artık iş bitmiş, tezgâh kapanmış, hiçbir problem de yok. Problem varsa, bir şeyler olup bitiyorsa; borçlar, harçlar, çekler, senetler, kavgalar, gürültüler çocuklar.. Demek ki orada bir tezgâh var. Yoksa problem diye bir şey olmaz.

İsabet, Allah'ın bizimle ilgilenmesi demektir. Buna inayet denilir. Bizimle ilgileniyorsa en büyük nimettir. Hatta bazı kadınlar ve çocuklar, sırf beylerinin ve babalarının dikkatini çekmek için ara sıra yanlış iş yaparlar ki babamız bizimle ilgilenin; bak sen oğlum, hanım niye bu işi yanlış yaptın, dedirtmek için. İlgilenme güzel bir nimettir. Allah, insanla ilgileniyor. O'nun ilgisi devam ediyorsa, her şeyimiz var demektir.

Biyolojik olarak, sosyolojik olarak da bakarsak, bu musibet kavramına; tarihte hangi millet göç etmişse, o medenileşmiş, kalkınmış. Çünkü göç, bir musibettir. Çünkü yerini bırakıyorsun, yurdunu bırakıyorsun, malını mülkünü bırakıyorsun. Başka bir memlekete, yerin yurdun olmayan başka bir memlekete göç ediyorsun. Ve tarihte, tarihi yönlendiren en büyük faktör bu göç hadisesidir. Bir musibettir ama medeniyetin de en güçlü faktörüdür, motor gücüdür. Biyolojide de öyledir. İnsan, ilk hücre, basit bir hücredir. Bir şimşek geliyor, bir darbe geliyor, soğuk geliyor, başka bir darbe geliyor biraz daha evrimleşiyor. Bir darbe daha geliyor. Belki sayısız darbeler yiye yiye hayat, insanlık seviyesine çıkmış. Bilinçli bir plân yalnız, tesadüfle olmuş değil. Bilinçli bir plân, Cenâb-ı Hakk, basit bir model yaratmış başta hücreyi, onu musibetlerle her seferinde bir miktar daha geliştirerek, olgunlaştırarak insanlık seviyesine kadar çıkartmış. İnsanlık seviyesinden de melek seviyesine çıkmak için, bu bedenın yıpranması lâzım, çürümesi lâzım ki; kalbimizde, ruhumuzda o çekirdek, o fasulye ortaya çıksın. Biliyorsun, yeşil fasulyeyi yeşil olarak yersen onun içini ekemezsin, içini tohum yapamazsın, artık fasulyenin nesli bitmiş olur, kurumuş olur, o fasulye bitmiş olur. Ayşe fasulye yenilmiş olur. Ama Ayşe fasulyeyi yemezsen, bekletirsen içinde bir tohum gelişir. O tohum gider milyarlarca fasulye olur. Ama Ayşe fasulye olarak da yenilmemiş olur. Arada bir tercih yapmak lâzım.. Ya Ayşe fasulye, ya ebedî bir hayat. Tercihini yapmakta serbestiz.

Yani bu evrim meselesini biz başka sohbetlerde izah ettik. Bir daha oraya dönmeyelim. Fakat biyoloji ilmini temsil eden en köklü bilgi budur. Hayat, musibetlerle evrimleşmiş. Ve gittikçe mükemmele doğru gitmiş. Sistem o şekilde gelişmiş. Ve insanlık dünyasında ne kadar şerefli insanlar varsa; başta peygamberler, evliyalar, hepsinin musibeti bizimkinin belki bin katıdır. Yani insanlık dünyasında büyük bir insan olup da musibet görmemiş yok, öyle bir şey yok. Ve bu konuda hadis de var: Benim Ehl-i Beytim, şiddetli sürgünlere ve katliamlara maruz kala-

caklar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamberdir, Allah'ın sevgilisidir, işin başındadır. Görülüyor ki; insanların liderleri olacaklar ve liderleri oldukları için, maddi-manevi liderleri oldukları için, çok katliamlara ve sürgünlere maruz kalacaklardır. Onun için Mekke'de, Medine'de seyyid yok, Kuzey Afrika'da, İran'da, Türkistan'da, Azerbeycan'da seyyidler çok. Çünkü garibanlar kaçmışlar, musibetlerden, katliamlardan. Öylece seyyidler ailesi dünyaya İslamiyeti yaymış, güzellikler ortaya çıkmış, maneviyat ortaya çıkmış, tarikatlar ortaya çıkmış, fikir ekolleri ortaya çıkmış, mezhepler ortaya çıkmış.

İslam'ın yaşayan 4 mezhebi var; Hanefilik, Şafilik, Maliki ve Hanbeli. Dördü de Ehl-i Beyt sevgisinden dolayı siyasiler tarafından işkence görmüş, musibete uğramışlar, hapse girmişler.

Musibet, çok güzeldir, onun için Allah'ın ilgisidir, kalbin hayatıdır, ruhun ebedileşmesidir, bedenın çürümesidir. Daha saatlerce anlatabiliriz de sizi yormamak için bir noktaya daha geçiyoruz. Korku ve üzüntü hariç yalnız.. Korku ve üzüntü musibet değil, Allah'ın ilgilenmesi değil. Çünkü Allah'ın ilgilenmesi varsa, sen korkmayacaksın, üzülmeceksin. Eğer korkuyorsan ve üzülüyorsan, işte orada Allah'ın isabet okları, ilgi okları yok, ilgilenmiyor demektir. Ve Kur'an bu iki duyguyu, özellikle ilmî bir şekilde birkaç ayette ayırıyor: *"Allah'ın velilerine ne korku var, ne üzüntü var"* Ama başka ayette sahabelere diyor ki: *"Siz musibet görmeden, yara yemeden, hakiki mümin olacağınızı sanmayın"* diyor. *"Sizin için varlıkla yokluk, kazanmakla kaybetmek bir olmadan, gerçek Müslüman olacağınızı sanmayın"* diyor. Ve velilere, Allah'ın dostlarına korku ve üzüntü yok, diyor.

Korku ve üzüntü, negatif iki duygudur, musibet değildir onlar. Onlar yarar değil, Allah'ın okları değil. Onlar şeytanın okları, negatif. Şeytanın mutlak bir varlığı yok, negatiftir şeytan. Negatifliğin adı, şeytandır. Korku şudur psikolojik olarak tahlil edilirse; bir yere insan dayanmak istiyor, dayanamıyor, boşluğa düşüyor. Her seferinde, her saniyede, her dakikada içimizde böyle sürekli, bir şey olsa, ben ona dayansam. Bir param olsa, bir arkadaşım olsa, bir Tanrım olsa, bir gücüm olsa, bir ordum olsa, bir şeylere dayansam. Çünkü insan sürekli korkuyor, acaba yok olacak mıyım, olmayacak mıyım? Yok olacak mıyım, olmayacak mıyım? Sürekli içimizde bu çatışma var. Bu çatışmayı gidermek için, işte insan hep bir şeye dayanır. Bu, Allah olur, mal olur, para olur, makam olur, şöhret olur, evlilik olur. Bir şeye dayanmak ister insan. Evlilik, o da bir açıdan insanı ebedileştiriyor, insan oradan da bir çare arıyor. Fakat elde edemeyince, boşluğa düşünce bu sefer karanlığa düşüyor. İşte o karanlığa düşüşün adı; korkudur. Korkunun çaresi nokta-i istinaddır, Risale-i Nur'da geçer, dayanma noktası. Ve bu da ancak ve ancak ebedî ve ezêlî bir varlık olabilir ki; bu da Allah'tır diyor. Başka her şey yıkılır. Sen neye dayanırsan dayan o yıkılır. O yıkıldıkça sen de yıkılıyorsun. Devlete dayansan devlet geçicidir, paraya dayansan para geçicidir, eşine dayansan o da fanidir, geçicidir. Dolayısıyla tatmin olamıyorsun, korkularını gideremiyorsun. Her seferinde biraz daha karanlığa düşüyorsun. Korkuların seni çıldırtır, delirtir.

Bir de üzüntü var. Üzüntü, onun tam tersi. Elde etmişsin ama kaybetme ihtimali çok yüksek. Veya senden kaybolmuş, bilfiil de kaybolmuş. Yani korku, kazanılmayan bir şeyin negatif duygusudur. Üzüntü ise kazanılmış bir şeyin, kaybetme duygusudur. Genelde kayıp duygusu, yani üzüntü kayıpla ilgilidir.

Çok sevdiğim bir eşim var, param var, malım var, devletim var, vatanım var, tarlam var, köyüm var, kasabam var. Ve bir fırtına geliyor, hepsini elimden alıyor. İşte orada müthiş bir üzüntü olur. En büyük üzüntü de ölümle oluyor. Çünkü orada her şey elinden alınıyor. Bedenin var, o bile elinden alınıyor, en büyük üzüntü orada. İşte eğer Allah'a yaklaşmışsan, kalp fasulyesini çürütmemişsen, bedenini çürütmüşsen, ebedî bir ağaç olma imkânını elde etmişsen, orada ne korku olur ne üzüntü olur. Ben bir fasulyeydim, milyarlarca fasulye oldum. Artık ne yokluk var ne kayıp var diye, insan kurtuluyor.

Evliyalık işte budur. Yani fasulyeyi çürütüyorsun, içindeki habbeyi milyarlarca fasulye yapıyorsun, toprağa ekiyorsun. Ve evliyalık için diyor: Evliyalara ne korku var ne üzüntü var.

Dedik ya; tarihte bütün büyük insanlar, musibet görmüşler. En tipik örneği; Hz. İsa (a.s), hani çoğunuz filme gittiniz, gördünüz. Adam çivileniyor, kanatılıyor, işkence görüyor, hakaret görüyor, sövülüyor, dövülüyor, anasına iftira ediliyor. Olan her şey başına geliyor. Allah'ın en sevgili yakını bir unsur Hz. İsa (a.s). Ama en çok musibeti de o görüyor. Çünkü İsa'nın o beden çekirdeği, fasulyesi çürümeliydi. Yoksa İsa put olacaktı ki sonra da put oldu zaten. İsa'nın evrensel manası ölmedi, o ölümsüz. O evrensel mananın olabilmesi için, bedeninin çürümesi lâzımdı.

Onun için diyor: İnsanoğlunun ele verilmesi mukadderdir, vazgeçilmezdir. Mutlaka bu başımıza gelecektir. Ya Rabbi! Senin iraden olsun deyip, Hz. İsa (a.s) teslim oldu. Hz. Peygamber (aleyhissalatu vesselam) de çok musibet görmüş. Çoğu zaman aç kalmış, iftiraya uğramış, eşine iftira edilmiş, 50 günde bir karşı tarafın saldırılarını önlemek için savaşa gitmiş. Biz hayatımızda bir defa savaşa gitsek kıyamet kopartırız. O, Medine döneminde 50 günde bir, bir savaşı karşılamak zorunda kalıyor. İftiraya uğruyor, açlık var, Yahudilerin dedikoduları var. Yaralanıyor, dişi kırılıyor. Ama bütün bunlar hep güzellik oldu bizim için. Buradaki arkadaşların çoğu bayandır. Bayanların için de en büyük musibet; iftiraya uğramaktır. Ama insan, eğer Allah'a inanmışsa, Allah'ı görür gibi elde etmişse, ister bize fahişe desinler ister demesinler, ister Peygamber yapsınlar, ister dünyanın en adi insanı yapsınlar, içimizde bir kıpırdanma olmaz, bir değişiklik olmaz. Ne korkarız ne üzülürüz. Ben biliyorum, psikolojik olarak tahlil edebiliyorum, bir bayan için en kötü şey, iftiraya uğramaktır. Ama eğer Allah'ı bulmuşsa, sonsuzluğu yakalamışsa, içinde sağlam fasulyeler varsa, insanlar ne demişse demiş olsun, der geçer, hiç umursamaz. Hiç istifini bozamaz, huzurunu da bozamaz. Allah gün gelir onu aklattır, şerefini namusunu kurtarır.

Türkçede bazı kelimeler yanlış uydurulur. Ama orada da ilmî hakikatler var. Arapçada veli budur; Allah'a yakındır, iftiraya uğrar, musibete uğrar, fakirlik gelir başına, açlık gelir, hiç umurunda olmaz. O, Allah'ı yakalamış. Biz Türkler, velilere evliya deriz. Evliya; çoğul demektir, yani çok veliler demek. İnsan veli olursa, eğer o kalbindeki fasulyeyi çürütmezse, sağlam tutabilirse. Bir insan iken milyonlarca insan haline geliyor. Veli ne oluyor? Evliya oluyor, çoğul oluyor. Yani bu, dil yanlışlığıdır. Ama Allah orada da bir nükte kullandırıyor. Veli, normal bir veli iken, evliya oluyor. Yani çoğul oluyor. Bir kişi iken, milyonlarca insan durumuna geliyor.

Musibetler içinde 3 tane temel başlık burada not etmişim, yazmışım. Bir tanesi, hastalık.. Bugün hastalıkla ilgili bir sohbet düzenlese, başlı başına 2 saat sürer. Bunu Risale-i Nur'un

25. Lem'asına havale etsek, hastalıklarla ilgili faydalar, güzellikler, nasıl nimet olduğunu, nasıl insanı evliya yaptığını, gerçek kul yaptığını, o kısmı oraya havale ediyoruz. Bir de ölüm var.  l m  de büyük insanların, hayat biyografilerine havale ediyorum. Bütün insanlar öldükten sonra asıl yeniden yaşamış oluyorlar. Fikirleri yayılıyor, dinleri yayılıyor, meslekleri yayılıyor, talebeleri yayılıyor. Yani ölümden sonra iş başlıyor. Çünkü bu beden bir çekirdektir.  l mle ancak ağaç oluyor, filiz veriyor. Ondan sonra hizmet yayılıyor. Ve  stad; benim ölümüm, dirilişimden daha fazla hizmet edecektir, demiş. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) için de bu geçerli, öldükten sonra İslamiyet yayıldı, İran'a, Irak'a, Suriye'ye. Asıl genişleme o zaman başladı. Hz. İsa (a.s) için de geçerli. Hz. İsa (a.s)  ld kten sonra Hıristiyanlık kısa zamanda Avrupa'yı istil  etti. Daha önce 3-5 tane Yahudi ile boğuşuyorlardı. Senin dinin mi hak, benim dinim mi hak diye boğuşurlarken, İsa  ld . Havarilerin her birisi bir İsa oldu. Allah, o özelliği onlara geçirdi. Ve her bir havari gitti, bir memleketi Hıristiyan yaptı.

Ölüm, en büyük musibettir. Ama en büyük nimet de odur. Hastalık, en büyük musibetlerden biridir. En büyük açılım ve nimet oluyor. Bir tanesi de; içimizde yakında evlenecekler vardır, bir tanesi de evliliktir diyorum, musibet olarak. Çünkü o da bir musibettir. Allah'ın bir ilgisidir, bir nimetidir, bir günde  r yorsun. Ama o çürümeyi, varlığa dönüştürme imk nı var. Yani daha geniş dairelere, daha geniş imk nlara, daha güzel oluşumlara alt yapı olabilir. Ama biliyorsun, her ölüm risktir, her hastalık risktir, insanı hepten de yok edebilir. Yani bu nimetler, ticaret gibidir; k r da var, zarar da var. K rını arttırırsan, ticarethanedeki zararlar k r hanesine yazılır.

Musibetler olmasaydı, kimya diye bir ilim olmazdı. Bütün atomlar, yıldızlar, bütün gezegenler, bütün bitkiler, bütün topraklar, sular, havalar, herkes kendi yerinde -250 derecede donar kalırdı. Hâlbuki her bir reaksiyon bir musibettir. Öbür atomdan bir Şey alıyorsun öbürüne bir Şey veriyorsun. Birini değiştiriyorsun, birini bozuyorsun, birisini yapıyorsun, musibet bu işte. Yapılanma, oluşum, gelişme ve alkalanma. Yani tarihte ne kadar çalkantı olmuşsa insanlık tarihinde, hep güzel yağlar elde edilmiş. alkantısız dönemler  l  dönemlerdir. Hiçbir Şey gelişmiyor. Ne ilim gelişiyor ne fikir gelişiyor ne sanayi gelişiyor ne ticaret gelişiyor. Hiçbir Şey gelişmiyor.

İnsanlığın iki dünya savaşından sonra kazandığı teknolojik gelişme, 100.000 sene eskideki gelişmelerden daha fazladır. Çünkü ok Şiddetli bir çalkantı geçirdi. alkantı demek, musibet demek.. Miden ağzına geliyor, kafan aşağıya d şuyor, kolun kesiliyor, Şu oluyor bu oluyor. Yayıkta yağın çıkması için, çalkantı mutlaka lâzım. Ve bunu hoş karşılamamız lâzım, teslim olmamız lâzım, güzel görmemiz lâzım. İşte gerçek kulluk budur. Allah'ın bütün çalkantılarını hoş karşılamak, ona ayak uydurmak, üstünde tortu değil de yağ olabilmek, bu çok önemli. Çünkü risk var, tortu olma ihtimali de var. Madem hayat imtihandır. Evlenirsin, ebedi bir zürriyet kazanma Şansın da var. Ebedi bir hayat kaybetme ihtimalin de var. Yani ikisinde de risk var. Tortu olmamak, yayık üstünde kaliteli yağ, kaymak olmak önemlidir. Köylerde, ben 15 yaşıma kadar köyde yaşadım. Köyde kış, çok Şiddetli geçer. Özellikle Doğu Anadolu'da.. Kış işte, musibet kıştır. Hiçbir Şey kalmamış ne yaprak ne ağaç. 3 metre kar yağmış, yollar kapanmış. Ondan sonra hayvanların  şiyor, sen  şuyorsun, hastalık geçiriyorsun. İşte kış bir musibettir. Ama eğer o kış olmazsa, bahar diye bir kavram, yaz diye bir kavram olmayacak.

Ve dün bana Yılmaz hatırlattı bu sohbet münasebetiyle; bütün soğuk memleketler daha çok kalkınmış, gelişmiş. Yani bugün Avrupa'nın Afrika'dan daha çok gelişmesinin sebebi, Avrupa'nın soğukluğudur. Afrika'da her yer sıcak, ne örtüye ihtiyaç var, ne yemeğe, ne çadıra. Yani Afrika, boşuna açlıktan ölüyor. Orada bir göl var, Viktorya gölü. Bir senede 3 senelik Afrika nüfusunu besleyecek kadar balık üretiyor o göl. Yani uğraşmıyorlar, musibet görmüyorlar. Sıcak ya, herkes rahat, meyveler bol, muzlar bol, hayvanlar bol, avcılık yapıyorlar, geçiniyorlar. Dolayısıyla gelişmiyorlar, musibet görmüyorlar.

Musibet, Risale-i Nur'da şeye benzetilir. İnsan bir cam parçasıdır, Allah'ın güneşini yansıtan bir aynadır. Cam kırıldıkça güneşi daha çok yansıtır. O zaman güneş rengârenk görünür. Eğer cam tek parça kalırsa, bir tane güneş gösterir, sen bir tane bulunduğun zaman. Camı bin bir parça yaptığın zaman, o zaman parçacıklar sayısınca güneşleri gösteriyorsun. Ve o güneşin de rengârenk çeşitlerini gösterirsin. Sarısını, kırmızısını, beyazını, yeşilini, morunu, tam tecelli olur. Demek ki; bizim Allah'ın esmalarına tam ayine olmamız için, bu vücut bedenin, bu vücut cam parçasının kırılması lâzım. İşte kırılma odur. Ağrı kesici, ameliyat, tahlil, doğum bunlar hep kırılmadır. Her kırıldıkça da o güneş daha güzel görülmeye başlıyor.

Tevrat'ta da musibetlerle ilgili şöyle bir nükte var; Yakub kelime olarak "Akabe"den gelir, Hz. İbrahim (a.s)'in torunu Yakub peygamber var. Yakub; kelime olarak, sıradan yolu izleyen demek. Normal bir yol var, sen de sürekli o yoldan gidiyorsun. Bu yeterli değil. Yani yol varsa, ben de her zaman o yoldan yürürüm, gelişme göstermem. Allah, o yola engeller koydu. Hastalık engelini koydu, musibet engelini koydu, soğuk engelini koydu, ismini bilmediğimiz bin bir engel daha koydu. Yakup hepsiyle boğuştu. Allah hangi engeli koyduysa, o engeli aştı. Hangi engel geldiyse onu aştı. Artık normal yol kalmadı Yakub'un önünde. Eskiden normal yolda.. Ve uyluk kemiğinde aksaklık vardı, biraz topaldı Yakub. Bütün o engelleri aştıktan sonra, hem uyluk kemiğindeki hastalık kalkıyor. Tam dümdüz yürüyebilir hale geliyor, topallık kalkıyor. Hem de bu sefer ismi, İsrail oluyor. İsrail kelime olarak, Allah'la güreşip Allah'ı yenen demek.. Allah nasıl yenilir? Allah'ın koyduğu engelleri yendi. O engelleri yine yine Allah'la güreşip, Allah'ı yenen adam oldu. Kelime olarak İsrail, o demek. Allah'ın koyduğu bütün engelleri aşan demektir. Bu ne ile oldu? Engeller. Engeller nedir? Musibet. Onların ismi nedir? İşte hastalık, soğuk, açlık, fakirlik, sürgün, hapis, iftira, daha say da say.

Her birimiz, bilin ki bir Yakubuz ve İsrailiz. Onun için İsrail kelimesi, sırf Yahudilerin ismi değildir. Hangi millet, hangi medeniyet, Allah'ın koyduğu, o zor şartları yenerse, uyluk kemiğindeki aksaklıkları, sıkıntıları giderebilirse, gerçek üstün millet, o oluyor. Yahudilerden o şerefli ünvanı geri almış oluyor.

Korku ve üzüntü, yani bir daha hatırlatalım, çok önemli bir kavram. Korku; elde edememenin getirdiği karanlık bir duygu, negatif bir duygudur. Üzüntü ise, eldekinin kaybindan hâsıl olan bir negatif duygudur. İkisi de şeytanındır. Bunun dışındaki diğer bütün musibetleri insan yenebilir. Maalesef bu korku ve üzüntü yenilmiyor ve tıpta tedavisi de yok. Uyuşturucu veriyorlar, bin bir antidepresan veriyorlar, şu bu falan... Nihaî çaresi yok. Bütün hastalıkların çaresi var. Şu korku ve üzüntü insanı delirtiyor, deliliğin çaresi yok. Gerçekten deli olmuş bir insanı daha tıp iyileştiremiyor. Ancak onu biraz durdurabiliyor. Tıp'ta gidip bunu sorabilirsiniz. Deliliğin çaresi yok. Onu ancak durdurabilir. Yani hangi mertebeye de onun önünü

keser, hepten çıldırtmaktan onu kurtarır. Onun gerçek tedavisi yok. Çünkü musibet değil ki insan tedavi edilsin, insan o engeli aşmış olsun. Bunlar şeytanî duygular.

Ve bunu biz Türkçe’imizde, kısaca, eskiler hep böyle söylemişler: Ne kaybettiğine üzülme ne kazandığına sevinme. Bunun çaresi budur. Çünkü sevinme de insanı şımartır, yanlış yola iter. Üzülmenin getirdiği negatif duygu kadar aşırı sevgi de insanı, ölçsüz yapabilir, o da insanı yolun altına düşürebilir, sıkıntıya düşürebilir. Ve Kur’an’da öyle diyor: Size Uhud savaşını kaybettirdik ki (sahabelere); ne kazandığınıza sevininiz ne kaybettiğinize üzülünüz. Böyle bir nesil elde ettiğimiz zaman, işte sahabe nesli odur. Sahabenin tek bir özelliği var, budur. Yani onlar da bizim gibi namaz kılıyor, onlar da bizim gibi oruç tutuyor, onlar da bizim gibi örtünüyor. Hatta bizim imkânlarımızın belki onda birine sahiptiler teknik olarak, gıda olarak. Ama o nesli, sahabe yapan ve dünyayı yendiren bir nesil yapan, işte bu özelliğidir; ne kaybettiğine üzülme, ne kazandığına şımarma. Sevinme değil de şımarma, orada kasıt odur. Çünkü üzüntü de, normal hüznün değildir. Hani insan, babasını, akrabasını ölüp de kaybettiği zaman hafif bir üzüntü normaldir. Kur’anda *esa* diye bir kelime geçer, üzüntüden farklıdır. *Esa* çıldırırçasına üzülme. Sen başına bir şey gelirse şaşırıyorsun, neye uğradığını bilmiyorsun, işte o durumdaki üzüntü, yıkılış üzüntüsüdür. O tatlı üzüntü, bizi başka âlemlere götüren üzüntü caizdir. Şöyle ebedî bir âlemi özlemek, oraya doğru bir özlem duymak o caizdir. Akralarını özlemek, arkadaşlarını özlemek, eski güzel bilgileri özlemek, bunlar caizdir, özlemek tarzında. Ama bu özlemenin üzüntüye dönüşme ihtimali her an var.

Hülasa; eğer biz de sahabeler gibi ne kaybettiğine üzülen ne de kazandığına şımaran bir nesil olursak, 40 kişi de olsak dünyayı fethedebiliriz. Fethederken dünyayı, Müslümanlar kendine almadı. Herkes öyle algılıyor; dünyayı Müslümanlar fethetti, elde ettiler. Dünya’yı dünya için fethetmek. Bizde ölçü budur. Dünyayı kendimiz için fethetmek yasak. Fethedeceğiz, onaracağız, tamir edeceğiz, alın sizin olsun diyeceğiz. İslam’da gerçek cihad felsefesi budur. Cihad da musibettir. Meselâ; sahabeler binlerce insanı öldürmüş, cihatta kılıçtan geçirmiş. Ama bu musibet de hayır olmuş. Eğer İslamiyet gelmemiş olsaydı, o musibet gelmemiş olsaydı, bugün insanlık vahşet içinde, putperestlik içinde, yamyamlık içinde, kıvranacak durumunda veya Roma’nın zulmü altında ezilecekti. O bile nefsanî olmadıktan sonra, bencilce olmadıktan sonra, o hayırlı bir musibet olur, Allah’tan gelen bir musibet olur. Ve o konuda ayet var: Allah, Peygamberlerini bilerek, musallat ettirir. Musallat ettirir. Ayettir bu. Çünkü o millet, uyuşmuş, kendi lüksü var, saltanatı var, gıdası bol, uyuşmuş, ebedî hayatı kaybetmiş, güzellikleri kaybetmiş. Bir peygamber gelir, başlarına musallat olur, ufukları açılır onlar için bir güzelliğdir. Gerçek manada bir bela, musibet değildir.

Hülasa; takva dediğimiz kavram budur. İnsanın içinde fasulyeler var. O fasulyeleri korumanın ismi takvadır. Bu takva da musibetlerle evrimleşir, gelişir, özünü bulur, gerçeğini bulur. Ve Kur’an’da hep takvalılar kurtulur. Dikkat edersen; ille’l müttakîn, ille’l müttakîn. Kur’an, en son cümlede hep onları ayırır. Müttakîler hariç, herkes kaybediyor. Bütün insanlık zarardadır. Müttakîler nedir? Bedenini çürütür, Ayşe fasulyeyi çürütüyor. Ama içindeki kuru fasulyeler, milyonlarca fasulye olmak üzere yola çıkıyorlar. İşte takva budur. Takva, bizde sidikten korunmak, pislikten korunmak, namazı tam vesveseyle kıldım mı, kılmadım mı değil takva. İçindeki fasulyeyi, kalbi korumaktır. Takva kelime olarak, vikayeden gelir. Vikaye; korumak demek.. Neyi koruyorsun? Özünü.

Ben mealde hep öyle tefsir ettim. Kim özünü kurtarmışsa, işte o müttakîdir, o kurtulur. Diğerleri, herkes kaybediyor. Çünkü beden, özümüz değil. Beden, gelip geçicidir. Mal, gelip geçicidir. Makam gelip geçicidir. Hepsi musibete uğruyor. Ama o ölmeyen bir kalp, bir çekirdek, bir fasulye insanın içinde var. Onun kurtaran, onu koruyan o kurtulur. İslamiyet işte budur. İbadetlerin amacı, günahlardan kaçınmanın amacı, temizliğin amacı, takvanın amacı budur. Bunu kurtarmak. Ve çok mealde, bunu bilmedikleri için mealciler, hep yanlış meal vermişler. Özünü korumak bu demek.. Çünkü milletin çoğunun, içimizde saklı bir çekirdek olduğundan haberi yok. O çekirdek çok önemli. O gerçek varlığımız, o çekirdektir. Ayşe fasulye çürüyebilir, yenilebilir, önemli değil, çöpe gidebilir hiç önemli değil. Ama o içindeki saklı çekirdek, o fasulye çok önemli, gerçek varlığımız odur. Biz ancak onunla motive oluruz. O da Allah'ın tarlasına ekersek, ağaç olur. Yoksa kendi başına kalsa, çürüyüp, gidecek yine. Orada da bir şart var. Allah'ın tarlasına ekilirsin.

İnşallah, Cenâb-ı Hakk, imanlı, Kur'anlı dersler sayesinde, bütün musibetlerimizi hayra çevirir, kalbimizi, özümüzü korur. Bugün de bizim için gerçek bir kandil olur. O zaman işte gerçek kandil olur. Kandil nedir biliyor musun? 30 gün ramazan tutmuşsun, 31. gün bayram ediyorsun, kandil odur. Bir nimeti, karşılamadır. 10 günde Hacca gitmişsin. Eskiden 10 günde o iş bitiyordu. 1 ay Hacca gidiyorsun. Bayram günü, işte o seferin nimetlerini paylaşıyorsun, buluyorsun, o zaman kandil olur. Ve gerçek gelişme o zaman olur.

Şimdi biz, işçilerde maaş, ayın sonunda alınır. Yani çalışırsın, 1 ay sonra maaş alırsın. Memuriyette öyle değil. Aybaşı maaş alırsın, sonra 1 ay çalışırsın. Bu iyi bir fitri sistem değil. Önce iş, sonra ücret.. Önce ücret, sonra iş değil. Önce kandil yapmayacağız. İnşallah biz çalışacağız, kendi aramızda da olsa, bir kandil günü, bir kandil havası teneffüs etmeye müstahak oluruz. Eğer bugün bir sorun varsa, bir sıkıntı varsa, bilin ki biz yeteri kadar evrimleşmemişiz, musibet görmemişiz, tembel tembel uyumuşuz, başta ben.

Yani önce biz sorumluyuz. Önce onu tespit etmemiz lâzım. Ve Hz. İsa (a.s), bu sorumluluğu idrak için dua etmek üzere çul giyinin külde oturun demiş; çul giymek, külde oturmak diye bir tabir varmış İbranilerde. Yağmursuzluk bir musibettir, millet orada eski, püskü elbiseler giyer, gider yağmur duasına çıkar. Yağmur da yağar. Çoğu zaman oluyor bu. Külde oturmak, günahlara kefarettir, istiğfar. Birisi duadır, çul giymek, dua sembolüdür. Külde oturmak da istiğfar sembolüdür.

Yani sürekli o gemimizi, varlığımızı, hem musibetler sayesinde geliştirmek, evrimleştirmek. Hem gelen yıkıcı, öldürücü darbelerden korumak için, bu şart.

Üstad Bediüzzaman, Kader Risalesinde; sağ eline duayı ver, sol eline istiğfarı ver ki; Cenâb-ı Hakk, seni kurtarsın, korusun, kollasın diyor. Kaderden gelen musibetleri, senin lehine çevirsin. Kader Risalesinin son cümlesi budur. Kader ve musibet birbiriyle özdeştir. Hatta bizim Türkçede de özdeştir. Kaderden başımıza geldi, kader böyle yaptı, kader şöyle yaptı. Hep kaderi konuşuruz. Hatta adeta bazen kader, musibet kelimesiyle aynı manaya geliyor.

Onun için çul giymek, yani dua etmek. Külde oturmak, yani istiğfar etmek.. Temel iki prensip yapalım. Sağ elimize, sol elimize verelim. Ve gemimizi o şekilde, bu fırtınalar içinde geliştirmeye doğru, ebediyete doğru götürelim.

Biz, iki sohbet önce güzellik ve çirkinlik felsefesinden söz ettik. Aslında bu ders, o dersin devamını sayılır. Çünkü burada musibetleri algıladığımız zaman, anladığımız zaman, anlıyoruz ki; kâinata hiçbir zaman çirkinlik yokmuş. Her şey güzelmiş. Çirkinlik varsa, negatif durumdadır, aktif durumda değil. Korku ve üzüntü gibi.. İki de negatif duygudur. Var diyebileceğin bir duygu değil, negatiftir, eksi puandır, artı bir puan değil. Musibetler, artı puandır.

Demek hayata bu şekilde bakabilirsek, hayatımızı bu şekilde dzenleyebilirsek; hayatımızda çirkin diyebileceğimiz bir pozisyon, bir durum kalmıyor. Olsa da kısa zamanda telafi edilebilir. İstiğfar ve dua ile o eksiklerimizi giderebiliriz, telafi sistemi olduktan sonra. Telafi sistemi şudur: Mesela vücutta 1 kg kan kaybolursa, vücut 2 kg kan yapıyor. Yani hem o 1kg'ı telafi ediyor. Hem ilaveten 1 kg da fazla üretiyor. Sen bir eksik yaptığın zaman, eksik bir iş yaptığın zaman, bir günah işlediğin zaman, tevbe ile, istiğfar ile o musibeti lehine evirebilirsin. Tevbe ediyorsun, o günahın bir sevap oluyor. Ayrıca tevbe ettiğin için, dua ettiğin için bir sevap daha yazılıyor, çift sevap yazılıyor. Onun için, günahkârları da fazla yadırgamayalım. Eğer tevbe ederlerse, dönüş yaparlarsa, yani tevbede böyle bir mekanizma var.

Yani melek bize bilgi getirir. şeytan ne getirir? şeytan iki bilgi getiriyor. O da ayrıca bir güzellik. şeytan iki bilgi getiriyor. Hem negatifi öğreniyorsun. Hem negatifin çaresi, tersi olan çareyi öğreniyorsun. İki bilgi elde ediyorsun. Onun için vahdet-i vcutuların, şeytanla, melek birdir demeleri de bir açıdan doğrudur. Eğer bu sistemi yakalarsak, bu mükemmelliği yakalarsak, bu bütünlüğü yakalarsak.

Hlusa; kâinat bir fabrika gibidir. Bir yandan malzeme gelir, işlenir, kırılır, dökülür, harman yapılır, kesilir, biçilir, montaj yapılır. Burada tabi çok acı çekilir. Çok malzemeler yanar. Ama neticede çok mükemmel ürünler çıkıyor. Bu kâinat fabrikası, bizim bedenimiz için de geçerli. Bizim bedenimiz de, varlığımız da bir fabrika gibidir, sosyal hayat da bir fabrika gibidir. Bütün kâinat, bütün dünya da bir fabrika gibidir. Bir yandan malzeme ham olarak geliyor, işletiliyor, yakılıyor, dövülüyor, toz, biber yapılıyor. Öbür taraftan ürünler, yemekler, güzel güzel tatlılar ortaya çıkıyor. Bu sistemi yakaladığınız zaman, çirkinlik kavramı gözümüzden silinir. Ve burada devri daim şeklinde işler dönüyor.

Yani Allah'ın sistemi o kadar güzel ve mükemmeldir ki; devr-i daim, yani bir fabrika, aynı zamanda fabrikalar üretiyor. Bir fabrika düşünün, o fabrika, fabrikalar üretiyor. Ve o her bir fabrika da devr-i daim şeklinde alışıyor. Yani dışarıdan, ithalat, ihracat yapmaya gerek yok. Malzemesi içinde, kullanıyor, döküyor, ürün elde ediyor. Bir daha aynı malzemeyi kullanıyor, döküyor. Vücudumuz sürekli öyle çalışır, her 5 saniyede bir, bütün fikirlerimiz değerlendiriliyor, gereği yapılıyor. Sonra o fikirler bir daha uyarı şeklinde beynimize geliyor, bir daha değerlendiriliyor.

Kan sistemi, devr-i daim değil mi? İlkbahar, kış, sonbahar, yaz devr-i daim değil mi? Allah'ın sistemi ne kadar mükemmel. O kadar mükemmel bir sistemi var ki; her fabrikası, sonsuz fabrikalar üretiyor. Ve o fabrikalar, dışarıdan bir malzeme almadan, ek bir katkı getirmeden, devr-i daim şeklinde, kendi kendine yeterli oluyor.

Yani bir iş yeri kurmuşsun, açıcısı kendisinden, ordusu kendisinden, öğretmeni kendisinden. Mesela bazı kapalı ekonomilerde bu devr-i daim var. Herkes, herkese yetiyor. Dışarıdan ithalat ve ihracat yapmaya gerek kalmıyor. Ve Allah'ın sistemi, devr-i daimdir. Biraz önce sen Erdem kardeşe söyledin ya, Allah ne zamandan beri yaratmaya başladı. Devr-i daimin başı yok ki, ne zamandan beri başladı diyebilisin. Sistem devr-i daimdir, dolayısıyla ne başı var, ne sonu var, ne içi var, ne dışı var. O mutlak kemalâttır, mutlak güzel bir sistemdir. Ve bu sisteme entegre olmak lâzım ki; biz de devr-i daim şeklinde, ebedi bir hayatı hak edelim. Çöpe atılmaktan, yıkılmaktan, mutlak ölmekten kurtulalım, gerçek musibete uğramaktan kurtulalım. Bunun adı da İslam'dır, dindir. Din, seni o devr-i daime dönüştürüyor. İslam'ın adı budur. Ebedi bir varlığa kavuşmaktır.

Hani bazı insanlar diyorlar ki; Allah var mı, yok mu?

Orada suçlu olanlar biz dindarlarız. Çünkü bizim, Allah'ı bu sistem içinde görmemiz, öpmemiz, karşılamamız, kabul etmemiz lâzım. İşte uzayda son noktalarda bir Allah var. Ara sıra bize karışır, bazen de yapraklar gibi bize kitaplar gönderiyor, kimse de o kitapları anlamıyor tabi, işin kötü tarafı. Böyle bir sistem yok. Allah, her an müdahale içindedir. Ve sürekli devr-i daim fabrikaları var. Ve o fabrikalar sürekli yeni fabrikalar üretiyor. Bundan daha güzel, mükemmel bir sistem düşünülemez.

.....

Daha önce de şöyle bir başlık düşünmüştüm; dertlilerin günü olsun bugün. Ve gerçekten, gerçek insanlar, dertli insanlardır. Dertsiz insanlar, ot gibi insanlardır. Musibet yememiş, sıkıntı duymamış, açlık çekmemiş, başka problemler duymamış insanlar, ot insanlardır. Etten ibarettirler, 5 kuruş bile etmezler, leşten ibarettirler. Onun için buradaki kardeşlerimizin çoğu musibet görmüş, Farsça tabiriyle; dertmend insanlardır. Biz burada birbirimizin derdini dinlemek üzere, kimin kafasında ne dert, ne sorun varsa sorsun.

Soru: Hocam, siz bir kitabınızda yazmışsınız, “En büyük şirk, kendini Allah'tan ayrı hissetmektir” demiştiniz. Mevlana Mesnevisinde, Allah her an her yerededir, maksadı candır diyor. Yani bu can Allah mı oluyor, nedir?

B. Sağlam: Şirk kelime olarak, bölmek demek, ortaklık demek. En büyük musibet de şirkidir. Günahların en büyüğü, musibetlerin en büyüğü, müşrikliktir. Çünkü müşriklik, biraz önce anlattığım sistemi en ciddi sarsan felsefi düşünce biçimidir. Allah'ın sisteminde sonsuz fabrikalar var. Ve her fabrika sürekli sonsuz fabrikalar üretiyor. Ve her fabrikanın kaynağı ezeli, ebedidir, yani tükenmez, devr-i daim şeklinde çalıştığı için. Allah'ın sistemi çok mükemmel.. Sonsuz fabrikaları var. Ve her bir fabrika, sonsuz üretim imkânına sahip.. Ve kaynağı da, enerjisi de, devr-i daim şeklinde gittiği için tükenmiyor. Bir yandan kullanılıyor. Hani su, devr-i daim sularını biliyorsunuz, musluktan fişkırıyor, aşağıya iniyor, oradan motor bir daha alıyor, bir daha fiskiye oluyor, o şekilde devr-i daim. Dolayısıyla şirk, bu sistemi bozan, bu sistemi kirleten, bu sistemi kötüleyen birinci, yegâne düşünce biçimi olduğu için en büyük günah şirkidir. Ve Allah, can demek eksik olur, her şeydir demek. O'nun dışında bir varlık yok ki; can O, beden biziz. Yıldızlar, O'nun bedenidir, o da onun canıdır demeye hakkımız yok.

İbn Arabî'nin o konudaki düşüncesi güzeldir. Toshihiko İzutsu, bir Japon ilim adamı, onun şerhini de yazmış. Allah, sonsuz bir varlıktır, sürekli kategoriler şeklinde tecelli eder. Yani burada ayrı bir fabrika olarak tecelli etmiş, başka bir yerde başka bir fabrika olarak tecelli etmiş. Buradaki fabrika kumaş üretirken, öbür fabrikası tatlı üretiyor. Ama 2 fabrikası da devr-i daim şeklinde çalışıyor. O'nun sisteminde devr-i daimlik vazgeçilmez bir esastır.

Dolayısıyla bazı Hristiyanlar da öyle diyor: Allah diyor, Allah ruhtur. Kâinat, kâinattır, kendi başına müstakil bir varlıktır. Hayır, ruh da O, beden de O, zaman da O, mekân da O, her şey O. Peki biz neyiz? Biz noktayız, o sonsuz deryadan birer noktayız. Biz, damla olma haliyiz. Zaman zaman biz de deryaya karışabiliyoruz. Ve gerçek varlık da O'dur. İşte şehitlik odur. Damlayı öldürüyorsun, denize kavuşuyorsun. Damlayı, deniz yapmaktır. Fedakârlık odur, musibetlerin amacı budur. Musibetler diyor ki; bu damlalar tek başına kalmıştır, buharlaşıp gidecekler. Biz bunları bir prese sokalım, buharlaştıralım, hepsi deniz olsun, su olsun diyor. Yani musibet budur. Musibetin pres mantığı budur. Damlayı, çekirdeği, ölmekten, çürümekten, yok olmaktan kurtarmaktır. Ne yapar? Bir musibet gelir, kış mevsimi gelir, o tohum toprağa düşer, toprağa düştükten sonra ebedi bir ağaç olur, musibet mantığı budur.

Soru: Neye göre isabet edecek bize?

B. Sağlam: Ok atan ölçüyor. Hedef biziz.

Soru: Kazancımız yok mu?

B. Sağlam: Kazancımız şudur; damla iken, buharlaşma, yok olma ihtimali varken, bir ok geldi seni denizle birleştirdi. Sen de umumi bir deniz oldun. Sonsuz bir nimet kazandın. Musibeti çeken iki noktadır. Bazı insanlar, Ya Rabbi! Bize sorumluluk yükle, büyük insanlar hep öyle dua ediyor. Sorumluluk demek, daha çok musibet demektir. Başka bir tabirle: Daha çok yük, daha çok sorumluluk, daha çok musibet, daha çok fakirlik.. Bazı insanlar da dua etmiyor. Fakat hal diliyle, eksik kalıyorlar. Eksik kalışları, onlara musibeti çektiriyor. Yani şöyle; yağmur ormanı doğurtur, orman da yağmuru çeker. Kâinatta etkileşim sistemi var.

Korku şudur; özellikle bu asırda çok yayıldı korku. Mesela ben eskiden köydeyken, amcalarım vardı, babam vardı, tarlalarımız vardı. Yani insan, sahte de olsa, bir şeye güveniyordu. Ben, şimdi İstanbul'da neye güveneceğimi bilemiyorum. Kubilay'a güvensen, bir gün geliyor, bir gün gelmiyor. Dostlarıma güveniyorum, bir selam veriyorlar, 5 sene sonra bir görünüyorlar bazı dostlarım. Akrabalarım güvensen, kimse bana uğramıyorlar bile. Bir insandan borç para istiyorum, pas geçiyor. Ticaretine güvensen, bugünkü sistemde her an, iflas etme ihtimali var, yani bu zenginler için de geçerli. Bugün Koç firması, her an kaybetme riski yaşıyor. Sabancı firmaları, her an kaybetme riski yaşıyorlar. Dolayısıyla bu korku, bu asırda çok yayıldı.

O zaman Allah, bize doğruyu gösteriyor, diyor ki: Sen böyle geçici şeylere dayanma. Evet, sen köydeyken cahildin, anana, babana, tarlana güvenme şansın vardı, Allah, onu okeylemişti, orada bir problem olmuyordu. Fakat sen, şimdi gelmişsin, kitap yazmışsın, fikir üretmişsin, felsefe okumuşsun. Artık Koç'a, Sabancı'ya, akrabana, şuna, buna güvenme. Sonsuz bir varlığa güven ki; öyle fabrikaları var ki, sayısız fabrikaları var ediyorlar.. Her fabrikası her an

sayısız fabrikalar doğurtuyor ve kaynak gerekmiyor. Şimdi bir fabrika yapsan, mutlaka bir yerden, bir ham madde getirmen lâzım.. Allah'ın sisteminde, ham maddeye ihtiyaç yok. Ham maddesi de kendi içinde.

Kur'an'da yokluk yok dedik. Bu, bu asırda bilinmesi ve yaşanılması lâzım bir noktadır. Çünkü bu asırda, meselâ bundan 20, 30 sene önce, dünyada psikiyatri doktorlarına pek ihtiyaç düşmüyordu. Şimdi en çok parayı onlar kazanıyor. En çok hastalar o daldan çıkıyor. Neden? Çünkü gariban insanlar, bir şeye dayanmak istiyorlar, bir şey yok ortada. Ne devlet ciddi bir güven veriyor, ne ekonomi ciddi bir güven veriyor, ne basın ciddi bir güven veriyor, ne okullar ciddi bir güven veriyor. İllâ bir şeye dayanacak. Herkes Peygamber değil ki, işte ezeli, ebedi bir varlık var, ben O'na güveneyim, O'nun fabrikaları sonsuzdur. Fabrikaları devr-i daim şeklinde çalışıyor. Tükenme, yok olma yok desin.. o zaman mecburen anti depresanlara başvuruyoruz ve doktora gidiyoruz. Ve ömür boyu, bizde bu hastalığın tedavisi yok. Yani ilerlemiş bir derecede, bu hastalığa düşmüş bir insan tedavi, tam şifa göremez, sürekli ilaç almak zorunda kalır. Onun için biz, kitap okumakla, Peygamber'in yolundan gitmekle, takva dediğimiz kalp ve latifelerimizi korumakla, bir dayanak, bir nokta-i istinad ve nokta-i istimdad bulmalıyız..

Nokta-i istinad ve istimdad şudur; Risale-i Nur, 6000 sayfasını buna ayırmış desem, yalan değil. Risale-i Nur'un 6000 sayfası baştan sona kadar bu meseleyi anlatır. Nokta-i istinad, dayanak noktası. Ve nokta-i istimdad, medet alma noktası. Üzülmeye karşı medet, korkuya karşı dayanak noktası. Risale-i Nur'un tek, yegâne konusu budur diyebilirim. Her bölümde bunu işler Üstad, her bölümde bunu yaşatmaya çalışıyor. Çünkü Üstad, bu asrı gördü, yaşadı. İnsanlar, sahipsizdirler, çaresizdirler.

Ben, bazen arkadaşlara diyorum, bak, ben her biriniz için ölürüm. Bize böyle arkadaşlar lâzım. Ne derdiniz varsa, samimi söylüyorum elimden ne gelirse, ben çekmeye razıyım. Böyle insanlar olduktan sonra, insan güven duyabilir, yok ki böyle insan. Her birimiz çevresinde böyle 4-5 tane insan bulsa, o psikolojik hastalıklar tedavi bulur. Ben bilirim ki bir arkadaşım var, bir kardeşim var, her halükârda bana destek çıkar, rahat ederim. Allah da, hoş, soyut olarak tecelli etmiyor ki, Allah, illâ somut olarak tecelli ediyor. Yani Allah, sana destek çıkarken, kendisi bizzat gelmiyor. Ali'yi, Veli'yi gönderiyor. Yani burada da yanılmayalım. Allah, gökten inip, sana destek çıktım demeyecek. Ali'yi, Veli'yi destek yaptırıyor.

Allah'ın sisteminde, sonsuz fabrikalar var. Ve her fabrika, sonsuz fabrikalar üretiyor. Ve hepsinin kaynağı da devr-i daimdir, yani tükenmez. Tükenmez ama, Allah, soyut olarak hiçbir zaman tecelli etmiyor. İllâ somutlaşacak. Somutlaşırken de kendisi hiç bizzat bir şeye el atmıyor. Hep Ali'yi, Veli'yi çalıştırıyor. Su verecek, şifa verecek, suyu kullanır. Suyu başka bir şeyden elde eder, onu başka bir şeyden elde eder..

İşte ne mutlu bize ki; eğer Allah'ın vasıtaları olabilirsek. Allah'ın vasıtaları olursak, işte ne mutlu bize.. Yani Allah'ın eli, parmağı olmak. Vasita derken onu.. Ve o korku, mesela sen 3 tane yetime bakıyorsun, ben 4 çocuğa bakıyorum, yüküdür. Bunların geleceği var, okulları var, evlilikleri var, gel de korkma.

İşte imanı elde edersek, inansak ki Allah'ın sonsuz fabrikaları var. Ve o fabrikalar sürekli yeni fabrikalar üretiyor. Ve kaynak da tükenmez, su bitmez, hava bitmez, ekmek bitmez, arkadaş bitmez. Bugün siz, hepiniz aleyhime gelseniz, yarın belki başka bir yerden 50 kişi, inanıyorum, Allah gönderir. Öz varlığın, evladın senin aleyhine geçse, Allah, x bir yerden, çok yabancı bir insanı getirir, sana evlat yapar. Ondan, evlattan daha çok nimet kazandırır. Yani Allah'ın sistemi böyledir. Telafi sistemi de var.

Soru: Allah'ı bilme noktasında, korku ile ümit arasında olma adına, oradaki korkunun derinliği ne hocam?

B. Sağlam: Korku şu; ne tam güveneceksin, ben kurtulmuşum, rahat rahat yatacaksın. Ne de kendini dağıtacak kadar yıpratcaksın. O da davranış. Duygu bazında değil. Biz sonuna kadar Allah'a güveneceğiz. Güven ayrı, iman zaten güven demektir, emniyet demektir. Musibetin birinci çaresi de imandır. Ama belki de ben bir yanlış yaparım, Allah beni selekte eder diye korkacağız. Onun için rahat rahat uyumamak lâzım. İşi bırakmamak lâzım.. Ama ben inanıyorum ki Allah'ın sonsuz fabrikaları var, sonsuz üretim yapıyor, devr-i daim şeklinde çalışıyor, tükenmez hazineleri var. Orada da güven duyacağım. Bu iki duyguyu denkleştirmek.. Zaten denk gelmediği zaman, varlık yıkılıyor. Onun için biz, Tanrı değiliz. Tanrı olsak, mutlak varlık olacağız. Biz göreceli bir varlığız. Göreceli varlığımız, korku ile ümidi denkleştirmektir, artı eksiye denkleştirmektir, kadınla erkeği bir bütün görmektir. O zaman varlık oluyoruz. Denkleştirmek. İslam, zaten budur, sırat-ı müstakim budur.

Soru: İnsanda fakirlik ve acz var. İnsan bunu rahatlıkla unutuyor, farkına varmıyor. Yanlış yola sapabiliyor. Musibetlerin asıl amacı, sen yoldan çıktın, doğru yola dön tarzında bir işaret değil mi?

B. Sağlam: Acizlik, fakirlik şudur; sen bir öğrencisin, babanın trilyonlarca serveti var. Ve gayet zekisin kullanmıyorsun. Acizlik, fakirlik ayrı bir hastalıktır, o aczini, fakrını hissetmemek. Babanın sonsuz serveti var, son derece zeki bir öğrencisin, okuldasın da kullanmıyorsun zekânı, babanın servetini, imkânlarını kullanmıyorsun. Yani açlık hissetmiyorsun. Açlık hissetmediğin zaman, dünyanın en zeki insanı olsan, İbni Sina dahi olsan. Ve sonsuz kitapların, kütüphanelerin, devlet başkanları arkasında olsa, bir Gazali kadar etmiyorsun. Gazali, çok âlim değil, bakmayın. Gazali, İbni Sina'nın yanında bir öğrenci kadar değil. Fakat İbni Sina, kendine güvendi, Allah'a inandığı halde, Allah'a karşı aczini, fakrını hissetmedi. Biz de galiba kendi kendimize yeterli olabiliriz dedi. Gazali, normal âlimdi, baktı ki; ben hiçim, Allah'ın hazineleri olmazsa hiçbir şey olmaz, Allah'ın hazinelerine saldırdı.

Bu şeye benzer; iki çocuk var. Biri az zekâlı, biri çok zeki. Zeki olan, babanın imkânlarını kullanmıyor, sıfırda kalıyor. Öbür gariban, babanın imkânlarını kullanıyor, normal zekâsı olduğu halde, onu kat kat geçiyor. İşte Gazali ile İbni Sina'nın durumu budur. Bediüzzaman, ben Risale-i Nur'u ihtiyacımdan yazdım, acz ve fakrım vardı. Yani öyle sıkıntılar, sorunlar, dertler gelmiş ki Bediüzzaman'ın kafasına, ya Risale-i Nur'u yazmak zorunda kalacaktı. Veya kâfir oluyordu. İkinci bir yolu yoktu. Aczini hissetti, çaresizdi. Avni Konuk, Bediüzzaman'dan daha zeki.. Niye Avni Konuk, Bediüzzaman olamadı? Avni Konuk, ben yeteri kadar öğrendim, bildim dedi. Misal veriyorum, derdimiz Bediüzzaman veya Avni Konuk değil. Onun için, aczini, fakirliğini hissetmek senin az imkânlarını bire bin arttırıyor. Çaresizsin, 1

kg enerjin var, tasarruflu kullanıyorsun, verimli kullanıyorsun. Adam, 1 ton enerjisi olandan, daha çok bereketli oluyor.

Acz, kelime olarak güçsüzlüğünü idrak etmek. Fakr da, ihtiyacını hissetmek. Mesela bizim nelere ihtiyacımız var? Yaşamaya, suya, havaya, toprağa. Vücudumuzda 360.000 kimyevi madde var, binle ifade ediyorum, 360 tane madde demiyorum. Her birisine ayrı ayrı ihtiyacımız var. Beynimizde bilmem kaç bin merkez var. Hepsine ayrı ayrı ihtiyacımız var. Bunun ismi fakrdır. Fakr deyince, gidip dilencilik yapmak değil, ihtiyacını hissetmek. Aciziz, bir mikroba yeniliyoruz. Ufak bir soğuk algınlığı bizi yatağa seriyor, bak aciziz. Bu acizliğimiz bizi, Allah'ın sonsuz fabrikalarına götürmesi lâzım. Öyle bir fabrikaya yerleşiyorsun ki; devr-i daim şeklinde çalışıyor, sen kendini bırakmışsın. Fabrika seni besliyor, fabrika seni emdiriyor, fabrika seni uyutuyor, fabrika seni uyandırıyor. Allah'ın sistemi böyle mükemmeldir. Onun için din güzellik sistemidir, mükemmellik sistemidir, varlık sistemidir. Dinsizlik yokluk, çirkinlik ve kötülük sistemidir.

Ben inanmayan insanlara acıyorum. İnanmayanlar, haklıdırlar. Çünkü biz, Allah'ı ve dini yanlış anlatıyoruz. Bizde din eşittir camiye gitmek gelmek, başını örtmek açmak. Allah da galiba uzaklarda bir yerlerde vardır veya olmayabilir de. Biz anlatırken öyle anlatıyoruz. Hâlbuki yanımızda her şey O. Sistem O zaten. Ve bu sistemin güzelliğini gören herkes, eğer zerre kadar kalbinde bir bilgi, bir bilinç, bir idrak varsa inanır. İnançsızlık kolay bir yol değil ki. Devlet var, fabrikalar var, bir serseri çıkıp, her şeyi bırakıp gitmesine benzer dinsizlik. Selekte olur gider, ölür.

Soru: Ateist bir arkadaşım var, ona nasıl yaklaşabilirim?

B. Sağlam: Ateizmin sebebi, kâinatta güzelliği görmemektir. Aslında Tanrı'ya inanmamak hiç mümkün değil. Aklen, bir insanın Tanrı'ya inanmaması mümkün değil. Fakat garibanlar bakıyorlar ki; çirkin, kanser var, musibetler var, hastalıklar var, ölümler var, yıkımlar var, kim kimi yedi sistemleri var, diyorlar ki galiba bu sistemde güzellik yok. Yoksa Tanrı da yoktur. Dinsizliğin felsefesi budur. Sistemde güzellik yoksa Tanrı da yoktur. Ama bizim anlattığımız gibi, güzellik var, Allah'ın sistemleri mükemmel, o musibet dediğimiz sistemlerin, çalışma sistemi budur, amacı budur, faydası budur. Gerçek kötü, korku ve üzüntü Tanrısızlıktır. Bunu anlatabilsek, hiç ateist kalmaz. Suç, dindarlarda kardeşim. Bugünkü ateizmin sebebi, dindarlardır, dinsizler değil. Dinin güzelliğini, sistemin güzelliğini, hatta musibetlerin güzelliğini anlatamıyoruz. Anlatamadığımız için, Bediüzzaman niye 25. Lem'a'yı, 26. Lem'a'yı, 26. Söz'ü musibetlere ayırmış? Bu dini düşüncenin ve ilahi sistemin mükemmelliğini anlatmak için. Sen anlatamıyorsun, gidiyorsun adama kitap veriyorsun, kitap da Osmanlıcadır, gariban Osmanlıca'yı bilmiyor, sistem çöküyor. Güzelliği anlatacaksın.

Soru: Bakış açısını değiştirebilmek için?

B. Sağlam: Bakış açısını değiştirmek için, Amerikalı dindar bir adamın bir kitabı var, Dale Carnegie'nin "Üzüntüyü Bırak, Yaşamaya Bak." Orada hayatın, her şeyin güzel olduğunu, güzel algılanması gerektiğini anlatır. Ve Bediüzzaman'ın Küçük Sözler'ini verebiliriz.

Soru: Kişilerin yaptıkları yanlışları, günahları İslam'a mal etmek, parçadaki hatayı sisteme entegre etmek, bunu düzeltmek için ne yapılmalı?

B. Sağlam: Maalesef öyle bir yanlış da oluyor. Maalesef dindarların çok eksikleri var. Ve bunu dine mal ediyorlar. Müslümanlara da acıyorum, kınamıyorum. Sistem aykırı, yani bu asırda İslamî sistem yok ki Müslüman çıksın. Batı medeniyetinin sistemi var. Dolayısıyla biz, melez bir nesil olduk. Yani bir taraf Müslümanız, bir taraf batılıyız. Ne tam batılı olduk, ne tam Müslüman olduk, orada sorun var. Bu melezlik burada iyi değil. Bir kimlik seçimi lâzımdır..

Soru: Hocam, insanlar dine karşı önyargılarını bırakmadıklarından, yani önyargılı yaklaşıyorlar, önyargılı bir zihniyetle, sorgulamadan her şeyi kabul ediyorlar. Onun için de cahil kalıyorlar.

B. Sağlam: Sen de haklısın, dinsizlerin öyle bir eksigi var, kabul ediyorum. Gerçekten yeteri kadar kurcalasalar, bulurlar. Ama gene biraz biz suçluyuz. Onlar gene haklıdır. Ben düşünüyorum, tartıyorum, gene biz suçluymuşuz diyorum.

Dinleyici: Güzel yaşayanlar da var.

B. Sağlam: Nerede güzel yaşıyor? Yazlığı var, kışlığı var, altında mersedesi var, işçisi var bakmıyor. Yaradılışı yanlış anlatıyor, melekleri yanlış anlatıyor, Allah'ı yanlış anlatıyor. Böyle dindarlara kim güvenebilir? Gene biz suçluyuz, kabahat bizde.

Dinleyici: Hocam, ben de size katılıyorum. Bırakın ateistleri kendi evlatlarımıza, çocuklarımıza örnek olamıyoruz ki..

B. Sağlam: Evet, olamıyoruz. Bizim sohbetlerde devr-i daim sistemi var. Her sohbette bir soru cevaplanıyor, dolaylı olarak.

.....

Bu meseleyi iyice bilsek, anlatsak inanıyorum ki; çok güzellikler olacak. Eğer devr-i daimi çalıştırabilirsek.

Soru: Bizim Peygamberimiz (sallahu aleyhi ve sellem) dururken, Hz. İsa(a.s)'dan daha çok bahsedilmesi.. Bizim Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) dururken, neden Hz. İsa(a.s)'dan bahsediliyor?

B. Sağlam: Hz. İsa (a.s) da bizim peygamberimiz, Hz. Muhammed (sallahu aleyhi ve sellem) de bizim peygamberimiz, Hz. Musa (a.s) da bizim peygamberlerimiz, Hz. Nuh (a.s) da bizim peygamberimiz. Peygamberler arasında ayırım yapmak, dinen yasaktır. Hepsi de bizim peygamberimiz. Bu asırda niye Hz. İsa(a.s)'yı daha çok konuştuk, onu da cevaplayayım. Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) kıyamete yakın bir dönemde, Hz. İsa (a.s) gelecek, onun gibi yaşarsanız kurtulursunuz. Bizzat Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bize tavsiye ediyor. Yani Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) diyor ki bende din de var,

dünya da var, kadın da var, erkek de var, evlilik de var, bekârlık da var. Sahabeler evliydi. Fakat gün gelir, sizin bekâr kalmanız sizin lehinizedir. Zengin olmanız kötü olur, fakir kalmanız sizin lehinizedir. Yoksa biz, Peygamberler arasında ayırım yapmıyoruz. Ve şahsen inanıyorum ki Hz. Peygamber(sallallahu aleyhi ve sellem)'den daha büyük bir insan da yeryüzünde yok. Gene Hz. İsa(a.s)'dan örnek vereceğim. Hz. İsa (a.s), İncil'de Yahya'dan büyük insan yok, diyor.

Bizim Yahyamız Hz. Muhammed(sallallahu aleyhi ve sellem)'dir. Fakat diyor, bu İncil sistemi gibi bekâr yaşasanız, kendinizi Allah'ın davasına adasanız, varlık peşinde değil de, hizmet peşinde, insanların kurtuluşu için çalışsanız daha büyük olursunuz. O da sistemin bir parçası. Yani sen yazıhanede oturmamışsın da, fabrikanın başka bir odasında oturmuşsun. Biz bölücüyüz, bu bölücülüğü kaldırmamız lâzım. Varlıkta, dinler arasında, insanlar arasında, kadın-erkek arasında, işçi-patron arasında hep bölücü davranıyoruz. Bölücü davranan herkes, müşriktir ve sistemi bozuyor. Sistemi bozmak demek, gerçek ölümdür, gerçek musibettir. Bütünlüğü yakalayacağız. Peygamberler, hepsi bizim peygamberimiz. Kitaplar, hepsi bizim kitabımız. Din bir tanedir. Fazla, farklı dinler yok zaten. Şeriatlar değişmiş, şeriatlar da güne göre, zamana göre değişir. Bazen Hanefi geçerli olur, bazen Şafii geçerli olur, bazen Hanbeli, bazen Maliki, bazen diğer bir şeriat. Ve İslam hukukunda eğer tıkanırsanız, bizden önceki şeriatlardan amel edebilirsiniz diye bölüm var. “Şer’ü men kablena” diye bir bölüm var. Sistem tıkandığı zaman, sizden önceki şeriatlarla amel edersiniz diyor. İslam hukukunda temel bir bölümdür bu. Ben uydurmuyorum. Onun için milliyetçilik yapmak yok. Milliyetçilik, bölücülüktür. Her bölücülük de bir şirkettir, her şirk de sistemi bozar. Allah'ın mükemmel fabrikaları üretimsiz kalır.

Yalnız şu kadarını söyleyeyim, musibet beklenilmez. Gelirse rıza ile karşılanır. “Ya Rabbi! Bana bu kadar, bu kadar yük yükle” demeye hakkımız yok. “Ya Rabbi! Sen bana yüklersen, kuvvet de ver” diye dua etmemiz lâzım. Ama “yüklediğin kadar da kuvvet verirsen, ben de Sana kulluk olarak, sonuna kadar direnmeye söz veriyorum” diyeceğiz.

İnşallah ahiret konusunda ayrı bir program yaparız.

Şimdilik kısaca şöyle söyleyeyim ki hayvanların hiçbirinde ahiret fikri yok. Çünkü soyut kavramlar ve sonsuzluk fikri yok. Soyut kavramlar ve sonsuzluk fikri sadece insanda var. Onun için insan ceza görecektir. Hayvan, ceza görmeyecek, hayvan onunla mükellef değil. Evet, onların da ruhu var, onların da o öte âlemde bir varlığı var, yok değil. Onlar da yok olmuyor. Fakat ceza görme, mükâfat görme değil. Tırmanış yok, evrim yok. Evrim sürecinin çekirdeği, insandır. Sonu insandır, gövdesi insandır. Sorumlusu insandır. İyisi insana aittir, kötüsü insana aittir.

Bu ahiret delillerinden, şimdi sadece şu kadar söyleyeyim ki kâinatta, materyalistlerin de inkâr edemediği, mucize diyebileceğimiz. Hatta bana göre bütün mucizelerden daha büyük bir mucize, beslenme mekanizmasıdır, ekolojik dengedir, soyut güzelliklerdir. Çiçekler de, böcekler de, yıldızlar da.. Yavrularla anneler arasındaki şefkattir. Her nesnede sayısız hikmetler ve faydalar vardır. Ve her yerde denge ve ebede doğru bir tırmanıştır. Ve insanın kendisidir. Eğer ahiret yoksa bütün bu sistem boşa çalışmış olur. Verimsiz, anlamsız, gayesiz, çirkef,

çirkin bir sistem olmuş olur ki; hiçbir kâfir böyle diyemez. Kâfirler bile, tabiattaki güzelliğe âşıktırlar, kâinatta mükemmelliği kabul ediyorlar.

Biz belki 100 kadar delil sayabiliriz, ahiretin varlığıyla ilgili. Ve insanı insan yapan, ahirettir, öteki âlemdir, sonsuzluk düşüncesidir. Eskiden Osmanlılar bile bahçe yaparlardı. Bahçenin bir tarafını da mezarlık yaparlardı ki sürekli insan ahireti düşünsün, onu sevsin, ona hazırlansın, ölümden korkmasın. Hiçbir atamız, eskiden ölümden korkmuyordu. Ölümden korkmak bu asrın hastalığı.. Çünkü bu asrın reklamı, televizyonu, kültürü, basını sürekli bize bunu şırınga ediyor. Varsa yoksa dünya hayatı. Varsa yoksa aklın gözüne insin, gördüğün şeyin dışında bir şeye inanma dedirtiyor insana.

İşte biz, bu evrensel büyüden kurtulmadıkça ne evliliğimiz evlilik olur, ne yemeğimiz yemek olur, ne içtiğimiz içecek olur. Hep zehirlenmiş oluruz. Onun için önce aylarca ve aylarca bu ahiret konusunu delilleriyle okumalıyız, öğrenmeliyiz, hayatımızı ona göre tanzim etmeliyiz. En acil durumumuz budur. Sonsuzluğu yakalamak. Ve bu da ancak ahiret inancıyla oluyor. Ve ona göre yaşamakla olur. Dünyada dahi sızıntıları var. Rüyalarda veliler, peygamberler nedir? Öyle somutu, nefsi, dünyayı, maddeyi aşmışlar ki öte âlemden frekans alıyorlar, iletişime geçiyorlar, görüyorlar. Avam dahi bazen bunu rüyasında görüyor. Ahiret konusunda Risale-i Nur'u tavsiye ederim. Başta 10. Söz, 5-10 kere okunması lâzım, ancak anlaşılır, derindir.

Beynimiz de kilitlidir, soyut şeylere alışık değildir. Rahmet nedir, acaba nasıl bir şeydir? Bunlar soyut kavramlardır.. Nasıl bir şeydir? Adalet soyut bir kavram, elle avuçla tutulur bir şey değil. Soyut kavramları gözleyebilecek, onların gerçek varlık olduğunu anlayacak ve onlara sahip çıkıp, hayatımızı onlara göre dizayn etmemiz lâzım. Eğer bu temel meselelerde eksiklerimiz varsa para kazanmamız da haramdır, evlenmemiz de haramdır, yatmamız da, yaşamamız da haramdır. Çünkü biz mutlak güzelliği çirkinleştirmiş oluruz. Sonsuz insan güzellikleri, en adi hayvan türüne indirmiş oluruz. Büyük bir suç işlemiş oluruz. Allah hepimizi affetsin, kusurlarımızı affetsin, sonsuzluğu yaşattırsın ve yakalattırsın. Amin.. Hepinizi Allah'a emanet ediyorum.